

Asia: VN/23753/2021

Lausuntopyyntö sosiaalisen luototuksen uudistamista koskevasta hallituksen esityksen luonnoksesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Työttömien Keskusjärjestön lausunto: Hallituksen esitykseen eduskunnalle laiksi sosiaalisesta luototuksesta annetun lain muuttamisesta

Työttömien Keskusjärjestö lausuu tästä lakiesityksestä, koska pitää sosiaalista luototusta erittäin tärkeänä toimintamallina ihmisille, jotka eivät saa avoimilta markkinoilta kohtuuhintaista luottoa.

”Esityksessä ehdotetaan, että sosiaalisen luototuksen järjestäminen tulisi hyvinvointialueille nykyistä velvoittavammaksi. Voimassa olevassa sosiaalista luottoa koskevassa laissa sosiaalisen luototuksen järjestäminen on hyvinvointialueille vapaaehtoista. Esityksen myötä sosiaalinen luototus olisi hyvinvointialueelle kuuluva lakisääteinen tehtävä, jonka järjestämisessä hyvinvointialueen tulisi huolehtia, että sosiaalista luototusta järjestetään sisällöltään ja laajuudeltaan sellaisena kuin hyvinvointialueella esiintyvä tarve edellyttää. Hyvinvointialueen tulisi varata talousarviossa riittäväksi arvioivansa määrä varoja sosiaaliseen luototukseen, ja harkita toiminnan laajuus paikallisten tarpeiden perusteella. Sosiaaliseen luottoon ei kuitenkaan olisi jatkossakaan subjektiivista oikeutta. Ehdotuksen tarkoituksena on valtakunnallistaa sosiaalinen luototus hallitusohjelman kirjauksen mukaisesti, kun palvelua tulisi lain mukaan järjestää kaikilla hyvinvointialueilla.

Esitys sisältää uutena ehdotukset, joiden mukaan sosiaaliseen luototukseen voitaisiin myöntää vapaakuukausia ja maksuvapautuksia laissa säädettyjen edellytysten mukaisesti. Näiden uudistusten tavoitteena on ehkäistä ylivelkaantumista. Myös sosiaalisen luoton hakijalle ja luotonsaajalle annettavasta taloudellisesta neuvonnasta ja ohjauksesta säädettäisiin aiempaa tarkemmin. Esityksessä määriteltäisiin, missä tilanteissa taloudellista neuvontaa ja ohjausta olisi vähintäänkin

järjestettävä. Lisäksi esityksessä ehdotetaan säännöstä sosiaalisen luototuksen luottopääoman menoihin myönnettävästä valtion avustuksesta.”

Työttömien Keskusjärjestö kannattaa avoimesti tätä lakiesitystä, jolla pyritään saamaan yhtenäinen valtakunnallinen sosiaalisen luototuksen käytäntö toimimaan kaikilla hyvinvointialueilla.

Toivomuksenamme on, että sosiaalisen luototukseen olisi oikeutettuna tietyin edellytyksin kaikki avun tarvitsijat ja lainan määrän suhteen olisi tietty minimi, jonka hyvinvointialueet voisivat tarkoituksenmukaisesti myös ylittää. Sosiaalista luototusta voitaisiin käyttää velkajärjestelyjen lisäksi myös tukemaan pienituloisten välttämättömiä tai yllättäviä hankintamenoja, jotka ovat perheen hyvinvoinnin, terveyden ja kouluttautumisen kannalta välttämättömiä tai tärkeitä.

Sosiaalisesta luototuksesta on paljon hyviä kokemuksia. Se on sekä yksilölle, että yhteiskunnalle kannattavaa, jos ihmiset saavat hädän tullen kohtuuhintaista lainaa. Luottomerkintänsä menettäneillä olisi siten vielä jokin mahdollisuus saada katettua lainalla yllättäviä menoja tai hoitaa korkeakorkoiset lainansa inhimillisellä tavalla.

Luottotappiot sosiaalisissa luototuksissa ovat todella vähäisiä. Lähes kaikki sosiaaliset luototukset on maksetaan takaisin ja niistä peritään pieni korko – korkotulot ovat kompensoineet minimaaliset luottotappiot, joten järjestelmä on rakenteeltaan kestävä.

Sosiaalihuollon palvelut, aikuissosiaalityö, neuvontatuki ja ohjaus on tärkeää pitää jatkossakin mukana osana sosiaalisen luototuksen konseptia, jotta asianomaiset saavat riittävän tuen.

Haasteena pieni 10 miljoonan euron budjetti

Suurin ongelma esityksessä on vähäinen 10 miljoonan euron budjetti, jota perustellaan sillä, ettei sosiaalisesta luototuksesta tulisi markkinahäiriötä. Miten näin vähäisellä rahamäärällä saadaan valtakunnallinen kattava toimintamalli aikaiseksi?

Mitä katsotaan hyväksyttäväksi markkinahäiriöksi? Mitkä ovat toimijat, joihin tätä toimintaa verrataan? Onko niin, että henkilön ei tule olla oikeutettu edes pikavippiyhtiöiden lainaan, jotta olisi oikeutettu saamaan sosiaalista luototusta?

Pikavippilainat ovat nopeasti johtaneet monella velallisella ylitsepääsemättömään velkataakkaan, jonka jälkeen on jouduttu velkajärjestelyihin, joissa sosiaalinen luototus on saattanut olla

osakomponenttina. Tällainen kokonaisuus on inhimillisesti erittäin kallis ja yhteiskunnallisesti tehoton.

Haapakoski Jukka
Työttömien Keskusjärjestö ry